

Riksdagen

Uppteckningar

vid EU-nämndens sammanträden

2024/25:27

Tisdagen den 18 mars

§ 1 Europeiska rådet

Statsminister Ulf Kristersson

Information och samråd inför möte i Europeiska rådet den 20–21 mars 2025

Anf. 1 ORDFÖRANDEN:

Klockan har nu passerat 09.15 och EU-nämnden inleder sitt sammanträde. Jag hälsar er välkomna till dagens öppna sammanträde med EU-nämnden. Jag välkomnar särskilt statsminister Ulf Kristersson med medarbetare.

På dagordningen står information och samråd inför möte i Europeiska rådet den 20–21 mars. Efter att statsministern har redogjort för mötet kommer jag att ge ordet till partierna i storleksordning för frågor och kommentarer. De partier som har fler än en ledamot vid bordet kommer att få ytterligare en möjlighet att ställa frågor i andra rundan.

Dagens sammanträde är som sagt öppet och går att följa via riksdagens webb-tv samt via SVT Forum.

Anf. 2 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr ordförande! God morgon på er!

Nu ska det alltså bli EU-toppmöte igen. Jag säger *igen* med viss emfas eftersom det är möten hela tiden, men kanske inte fullt så ofta som det möjligen låter. Det är ju ganska många andra format också. Men det är många möten just nu.

Europeiska rådets möte äger rum på torsdag och fredag denna vecka. På dagordningen står Ukraina, europeisk försvarspolitik, konkurrenskraft, migration och nästa långtidsbudget, även om kanske inte alla frågor är i samma detaljeringsgrad. FN:s generalsekreterare António Guterres kommer också att vara med på en arbetslunch där vi diskuterar Mellanöstern, multilateralismen, som är under tryck runt om i världen, och olika intressanta havsfrågor. I anslutning till mötet sker också ett eurotoppmöte. Det är ett möte som egentligen äger rum mellan euroländernas stats- och regeringschefer men där vi som inte har euron som valuta också deltar. Detta är andra gången på två veckor som Europeiska rådet träffas.

Jag börjar med Ukraina. Läget är, som ni vet, allvarligt. I dag vet vi ännu inte vad som kommer att hända i det samtal som ännu inte har ägt rum mellan president Putin och president Donald Trump. Hela världen är rätt spänd på vad som kan komma att ske.

Regeringens uppfattning är att hur kriget i Ukraina så småningom avslutas kommer att vara formativt för säkerheten i Europa för minst en generation framåt. Allvaret i det vi talar om är på den nivån. Detta får vi kanske skäl att återkomma till inom bara några dagar.

Det är ju rätt uppenbart att den ryska presidenten inte bryr sig om hur många liv som just nu offras i försöket att kuva Ukraina inför något slags fredsförhandlingar. De senaste attackerna mot framför allt civila och mot ukrainsk infrastruktur är mycket graverande. De skapar enormt lidande och förstör mycket förutsättningar för bra liv även efteråt.

Det pågår ju något slags fredsförhandlingar, även om betoningen ligger på "något slags". Vår utgångspunkt är ganska enkel: Ingen vill ha fred mer än Ukraina, och det måste vara en fred som lämnar Ukraina suveränt som nation och säkert mot framtida nya angrepp.

Det viktigaste vi kan göra just nu är att fortsätta ge stöd till Ukraina och se till att de är i bästa möjliga styrkeposition inför fredsförhandlingar. Vi måste se till att Ukraina är i en styrkeposition som innebär att det efter fredsförhandlingar har ett högt pris att attackera dem igen. Den ståndpunkten delas av de allra flesta EU-länderna och också av allierade som Storbritannien, Norge, Kanada och även Turkiet, som vi hade telefonmöte med bara häromdagen, som ni vet.

I Sverige tar vi vårt ansvar för detta och uppmanar andra att också ta sin del av ansvaret. Vi måste öka stödet och tidigarelägga sådant stöd som är möjligt. Vi antog alldeles nyligen det största militära paketet hittills. Vi förbereder ytterligare ett ambitiöst paket.

Vår ganska oförsynta maning till ett antal länder är att prat om stöd är jättebra men att leverans av stöd är viktigare. Ord gör sitt på världsmarknaden, så att säga, men det är leveranser i fysisk bemärkelse som behövs just nu.

Parallellt med detta måste trycket på Ryssland upprätthållas och helst stärkas. Vi vet att den ryska ekonomin är satt under hård press, men om de använder en tillräckligt stor andel av ekonomin till kriget går det att bedriva krig i alla fall. Det vore bra att kunna ta vidare de ryska frysta tillgångarna och använda även kapitalet och inte enbart avkastningen. Jag vet att jag har EU-nämndens och Sveriges mycket starka stöd i den uppfattningen. Jag har också ett väldigt starkt stöd av våra närmaste grannar.

Faktum är dock att många euroländer fortfarande är emot detta, stora som små. Jag pratade så sent som i går med Finlands premiärminister Petteri Orpo och sa att en viktig uppgift för andra euroländer nu är att öka trycket på sina valutakollegor, som jag menar hukar bakom den gemensamma ståndpunkten.

Dessutom driver vi på för att det 17:e sanktionspaketet ska innehålla tydliga åtgärder mot energiexporten, inte minst med avseende på den ryska skuggflottan. Där går det framåt – lite för sakta kan vi tycka – men det listas nya fartyg hela tiden.

En annan viktig fråga som vi nu tar upp igen var den fråga som var huvudämne på förrförra mötet, det vill säga europeisk försvarspolitik och EU:s roll i att stärka den europeiska försvarsförmågan. Här ska vi komma ihåg att utvecklingen i Ukraina har en direkt påverkan på hela EU:s säkerhetssituation. Parallellt med stödet till Ukraina måste därför de europeiska länderna stärka sin försvarsförmåga. Det är både en direkt

effekt av Rysslands krig mot Ukraina och också en relativt direkt effekt av den diskussion vi nu har om det transatlantiska samarbetet. Det är egentligen kanske ingenting som överraskar oss: USA har i många år sagt att Europas länder måste stärka sin egen försvarsförmåga. Vi kan inte i längden lita på att amerikanska skattebetalare ska stå för en så stor del av europeiska Natoländers försvar. Den signalen har i grund och botten varit tydlig under lång tid. Nu är det dock tydligt med ett språkbruk som vi inte är helt vana vid.

Faktum är att de flesta länder nu drar dessa slutsatser och ökar de europeiska investeringarna i försvarsförmågan. Den 6 mars togs ett viktigt steg på den vägen när rådet välkomnade kommissionens inriktning som kommer att återkomma i den vitbok som väntas läggas fram i morgon. Det är svaret på de beslut som fattades i Europeiska rådet den 6 mars. Vi räknar med att vitboken blir ett bra tillägg till diskussionen med mer konkretisering av det som vi diskuterade på EU-nämndens möte inför den 6 mars.

Vi kommer vid rådsmötet också tillbaka till konkurrenskraften. Konkurrenskraften har ett egenvärde för välfärden i Europa. Det finns skäl till att vi mycket länge har drivit den frågan i vad jag uppfattar som mycket bred politisk enighet. Den var en hörnpelare i det svenska ordförandeskapet för två år sedan.

Konkurrenskraften är också central för försvarsförmågan. I längden finns det naturligtvis inte förutsättningar i Europa att göra sådant som vi tycker är viktigt – alltifrån stöd till Ukraina till omfattande välfärd och nationell försvarsförmåga – om vi inte har en ekonomi som stagar upp ambitionerna. Därför är konkurrenskraften mer än bara något allmänt långsiktigt viktigt – den är akut viktig i ett läge där Europas konkurrenskraft halkar efter.

Det utkast till slutsatser som nu ligger på bordet tar upp ganska centrala frågor. Det handlar om den inre marknaden – det kanske enskilt viktigaste instrument för konkurrenskraftsfrågor i Europa som vi helt äger själva och som har varit en stor framgång i 30 års tid. Men den har heller inte utvecklats mer under 30 års tid.

Vidare tar utkastet upp vikten av stabil energiförsörjning som fundament för mycket av det vi gör, liksom behovet av tillgång till privat kapital och kapital som väljer att stanna i Europa för investeringar. Inte minst tar utkastet upp något som en del kanske hyser tvivel kring men där jag uppfattar att det finns momentum just nu, nämligen regelförenklingar. EU är tyvärr rätt känt för att vara duktigt på regleringar och sämre på regelförenklingar. Nu är tillfälle att visa att man också klarar av att se problem i de regler som finns och bidra till regelförenklingar.

Låt mig nämna några saker som kommer att vara mina ingångsvärden i samtalet. Det första är att vi måste komma ihåg att även om detta att göra mer tillsammans ofta är en bra och viktig grundinställning i Europa ersätter det inte nationella reformer. Gemensamma regelverk, där 27 länder enas om saker och ting, är ofta en stor framgång, men det ersätter alltså inte nationella reformer. Det är trivialt att säga detta just i Sverige eftersom vi har varit ganska bra på att göra nationella reformer som har varit avgörande och som EU varken kan tvinga oss till eller göra åt oss.

Just nu är det viktigt att säga att det inte finns några förutsättningar för en mer gemensam kapitalmarknad om inte enskilda länder gör sin egen

hemläxa. Det är lätt att säga detta, men vi ska ha klart för oss hur svåra saker detta är i många länder. Det handlar till exempel om att be Tyskland och andra länder att reformera sin pensionslagstiftning. Vi kan säga att det är fullt möjligt, för vi har själva gjort det, men vi inser hur komplicerat det är.

Det är alltså inte av snarstuckenhet som vi låter lite skeptiska mot en del av de gemensamma ambitionerna, utan det handlar om insikten att om man inte gör nationella reformer kan de gemensamma regeländringarna inte lösa problemet.

Budgetdisciplin, regelförenklningar och pensionssystem är bara några av de områden där det måste ske förändringar. Vi kommer att insistera på att skrivningar om nationell reformkapacitet finns med i detta.

I morgon kommer ett meddelande från kommissionen om det man nu kallar för sparande- och investeringsunion – det är kanske mer känt som kapitalmarknadsunion. Det finns skäl till att vi länge har pratat om detta. Ett skäl är att vi vet att det är mycket kapital som lämnar Europa och går till viktiga investeringar i USA snarare än i Europa. Det finns många olika anledningar till detta.

En specifik fråga rörande kapitalmarknadsunionen handlar om försvarsinvesteringar. Även försvarsindustrin borde vara starkare i Europa än den är i dag. Den är väldigt stark i USA, och mycket kapital går även för det ändamålet från Europa till USA.

EU har en väldigt stor potential på det här området. Man beräknar att ungefär 11 000 miljarder euro av hushållens finansiella tillgångar i dag ligger på bankkonton. De är kanske inte fysiskt under en madrass, men i varje fall handlar det om kontanta medel som inte når kapitalmarknaderna. I grunden handlar detta i mycket om att även privatpersoner behöver bli en del av de finansiella marknaderna i Europa. Där är vi inte ännu.

Vi kommer att slå ett slag för det som också Mario Draghi i sin rapport väldigt detaljerat beskriver angående de svenska kapitalmarknaderna. De är långtifrån perfekta men väldigt mycket bättre än kapitalmarknaderna i många andra länder. Jag brukar påpeka att det under de senaste tio åren har gjorts fler börsnoteringar i Sverige än i Tyskland, Frankrike, Spanien och Nederländerna sammantaget. Detta säger någonting om hur bra vi har blivit. Det säger också någonting om hur oattraktivt det har blivit med noteringar i mycket stora europeiska länder.

De svenska investeringssparkontona kan kanske inte exporteras i exakt kopia, men vi kommer att beskriva dem som en viktig grund när det gäller att få en bred privat marknad. Nyckeln är enkelhet. Kapitalmarknaderna är för komplicerade i många länder. Det svenska regelverket – nu i kombination med skattefrihet för de första 150 000 kronorna och senare för de första 300 000 – är ett exempel på hur man underlättar för privatpersoner att bli en del av marknaden.

Vi kommer samtidigt att ha ett fokus som inte alla kommer att uppskatta. Vi är väldigt mycket för att göra gemensamma saker i Europa och ha gemensamma regelverk där det är möjligt. Vi kommer inte att acceptera att man skapar gemensamma regelverk i Europa som försämrar de svenska kapitalmarknaderna. Det kan nog en del uppfatta som lite gnälligt. Vårt syfte är inte att säga att alla måste göra som Sverige. Vi har respekt för att olika länder gör olika saker. Men vi får ingen bra kapitalmarknad i Europa genom att bara lägga de regulatoriska

myndigheterna på ett ställe och överge svenska regelverk om vi inte förbättrar själva kapitalbildningen i Europa. Där kommer vi alltså att ha en lite stram syn från regeringens sida.

En annan del handlar om regelbördor och administrativa kostnader. Minskade regelbördor och administrativa kostnader är viktigt för att göra det mer attraktivt att investera i Europa. Det är viktigt att företag kan fokusera på kärnverksamheter snarare än på rapporteringskrav, allra minst på 27 olika länders rapporteringskrav. Det är väl känt att många stora företag antingen tycker att detta är komplicerat eller att det är för otydligt vilka regler som gäller, inte minst i den digitala ekonomin.

Vi välkomnar kommissionens målsättning att minska den administrativa bördan med en fjärdedel för alla företag och ännu mer än så för små och medelstora företag. Det här ska ske utan minskade klimatpolitiska ambitioner i Europa. Den stora frågan är naturligtvis: Hur genomför man detta? Att sätta upp målsättningar är ju en sak. Kommissionen binder sig hårt vid denna målsättning. Det välkomnar vi. Men det måste genomföras i verkligheten också.

Sedan vill vi passa på att lyfta behovet av forskning och innovation. Där har EU sedan länge ett mål om att medlemsstaterna ska investera minst 3 procent av bnp, men man når ännu inte upp till det målet. Detta har också stor betydelse för konkurrenskraftsfrågor. Det är just nu bara fem medlemsstater som når upp till detta mål.

Frihandelsagendan är också viktig, inte minst gentemot tillväxtmarknader. I en tid när väldigt mycket nu handlar om att begränsa handel, med olika tullar, är det viktigt att EU fortsätter att ha en hög ambition när det gäller att minska tullarna med andra marknader. Jag tycker att det finns skäl till viss optimism i detta. Förhandlingarna med Mercosurländerna och Mexiko har slutförts, liksom om ett interimsavtal med Chile och även ett med Schweiz. Nu måste arbetet med fler frihandelsavtal fortsätta, inte minst med länder som Indien, Thailand och Filippinerna. Här kan Europa välja motsatt väg mot en amerikansk protektionism och visa att det är frihandel gentemot fler delar av världen som är vår väg framåt.

Vi kommer förstås att diskutera situationen i Mellanöstern. Det skulle vi ha gjort även före nattens utveckling. Det är än mer angeläget efter nattens allvarliga händelser. Regeringen ser med stor oro på det som nu händer med bruten vapenvila, många döda i natt och risken för att detta fullständigt eskalerar en gång till.

Regeringen arbetar som tidigare, men med förnyad aktualitet, med deeskalering, gisslans omedelbara och fullständiga frisläppande, ett utökat humanitärt stöd och tillträde till Gaza och, naturligtvis, en tvåstatslösning som möjliggör att israelisk befolkning och palestinsk befolkning kan leva sida vid sida.

Det är inga nya positioner för någon här inne. De allra flesta EU-länder delar också denna uppfattning. Och precis som tidigare har EU begränsat inflytande på situationen i Gaza.

Vi kommer också att prata om den allvarliga situationen på Västbanken och om utvecklingen i Syrien, som vi i den här kretsen har tagit upp flera gånger tidigare, just för stunden kanske med lite lägre nivå av hoppfullhet än vi har haft några gånger tidigare.

Med anledning av den kommande FN-konferensen och kommissionens initiativ om en europeisk havspakt kommer vi också att diskutera olika havsfrågor. Det är viktigt. Det var längesedan vi hade den diskussionen uppe gemensamt i den krets som jag träffar. Detta är viktigt inte minst för ett land som Sverige, där havet spelar stor roll för klimat, konkurrenskraft och inte minst säkerhetsfrågor, som vi har diskuterat mest de senaste månaderna.

Vi återkommer också till migration. På mötet i oktober skickade mina kollegor och jag en tydlig signal till kommissionen om att ta fram konkreta åtgärder för vägen framåt. Då är kommissionens förslag från förra veckan om återvändande och de kommande förslag som kretsar kring säkra tredjeländer särskilt angelägna. EU behöver fler verktyg för att minska den irreguljära migrationen och för att effektivisera återvändandet.

Det är bra, tycker regeringen, att det nya förslaget tydliggör skyldigheterna för den enskilde att samarbeta i återvändandeprocessen och att det handlar om att möjliggöra en utveckling mot återvändandehubbar också i tredjeländer. Återvändandefrågorna är på högkant i många länder. Så sent som i veckan framgick det att Sverige numera har ett bättre återvändandesamarbete med till exempel Somalia, som gör att man inte längre bara kan välja att stanna i Sverige efter ett utvisningsbeslut.

Nya regler måste komma på plats så fort som möjligt. I väntan på dem bör det undersökas vilka rättsliga och praktiska möjligheter det finns att genomföra återvändandehubbar redan inom nuvarande regelverk genom olika former av pilotprojekt.

Näst sist kommer vi att ha en första diskussion om nästa MFF, alltså nästa fleråriga budgetram, den som börjar gälla från och med 2028. Det ligger en bit framåt, men detta är som ni vet ett långsiktigt arbete. En slutlig överenskommelse ska slutas under 2027, och under den här tiden kommer regeringen att fortsätta arbeta nära olika, likasinnade länder. Vilka de är vet ni ganska väl.

I den första diskussionen kommer jag att framföra några viktiga svenska principer.

För det första: Den svenska budgetrestriktiva linjen ligger fast. Den svenska avgiften ska hållas ned. Vi ser inget behov av nya, som det heter, egna medel – i praktiken innebär det att EU tar upp egna skatter. Vi är också emot gemensam upplåning för att ge bidrag till olika medlemsstater. Det är inget nytt under solen i denna fråga.

För det andra: Regeringen vill se en politik och en långtidsbudget som bättre speglar EU:s nuvarande utmaningar och prioriteringar. De saker som är mest på högkant måste alltså också återspeglas i EU:s reguljära budgetarbete. Det ryska kriget mot Ukraina, konkurrenskraften, klimatet och kriminaliteten är några inte helt överraskande svenska prioriteringar som också måste börja prägla budgeten. Samtidigt behöver satsningar på den sortens prioriteringar motsvaras av neddragningar på andra områden. Ja, ni hör redan här ungefär var problemen uppstår. Det är inte originellare i EU än i vilken svensk kommun eller statsbudget som helst, men det är likväl ett arbete som måste göras.

För det tredje: Långtidsbudgeten behöver ha en enklare struktur, inte minst för att den rätt föränderliga värld som vi nu lever i kräver bättre beredskap och mer flexibilitet när det gäller att kunna vidta åtgärder. Vi måste ha en långtidsbudget som kan stå redo att hantera också akuta kriser.

För det fjärde: Vi vill ha en tydligare koppling mellan rättsstatens principer och olika utbetalningar. Det ska gälla både stater som redan är medlemmar i EU – ni vet vilka länder vi pratar om – och kandidatländer till EU. Detta bör omfatta EU:s hela budget.

Vi kommer att diskutera multilateralism och samarbetet inom FN-systemet. Det gör vi tillsammans med António Guterres. Det är ett svenskt och även ett europeiskt kärnintresse att ha ett effektivt globalt samarbete som är förutsägbart och som skapar lika regler för alla. EU är viktigt. Men ibland är Europa för litet. Då är en europeisk röst i världen av betydelse. Att vidmakthålla den regelbaserade världsordningen, baserad på folkrätten och FN-stadgan, är avgörande. Det har nog inte varit viktigare än det är just nu på ganska många år.

Just nu är det våra gemensamma värderingar och principer i Sverige och EU som är utmanade. Det understryker ytterligare vikten av att vi konsekvent står upp för demokrati, folkrätt, mänskliga rättigheter och jämställdhet. En del av det arbetet måste ske multilateralt inom ramen för FN-systemet.

Allra sist: Det är eurotoppmöte i anslutning till mötet. Då brukar man diskutera den ekonomiska situationen i allmänhet, konjunkturläget och kapitalmarknadsunionen. Allt detta välkomnar vi naturligtvis. Vi har av naturliga skäl ingen central röst i ett eurotoppmöte. Men vi kommer naturligtvis att berätta vad vi tycker och tänker om framgångsrika svenska kapitalmarknader, om vikten av ordning och reda i statsfinanserna och om vikten av att kunna använda frysta ryska tillgångar till vad de egentligen borde användas till.

Herr ordförande! Det var en lång inledning, men det är många ämnen som ska tas upp.

Anf. 3 ORDFÖRANDEN:

Ja, världen är onekligen en alltmer komplicerad plats, som inbegriper många komplicerade ämnen.

Vi går då in på frågerundan.

Anf. 4 MATILDA ERNKRANS (S):

Ordförande! Tack, statsministern, för en gedigen redogörelse!

Det är verkligen allvarliga tider vi lever i. Jag vill börja i Ukraina. I förra veckan gick Ukraina med på en 30 dagar lång vapenvila utan några som helst säkerhetsgarantier från USA. Och från Moskva är det otydliga signaler. Ryssland har fortsatt med dödliga attacker mot flera städer i Ukraina under förra veckan. Putin startade det här kriget, och det är bara han som kan avsluta det.

Mycket står på spel inför mötet mellan Donald Trump och Vladimir Putin senare i dag. Det är viktigt att Europa tydligt står fast vid att fred uppnås på Ukrainas villkor. Det är fullt stöd för att Sverige och Europa på alla sätt måste stödja Ukraina i detta, så länge som det krävs.

Samtidigt fortsätter Trump att utmana de transatlantiska relationerna – med nya tullar, genom att utmana tilltron till Nato och med nya uttalanden om att annektera Grönland.

Vi befinner oss verkligen i det värsta säkerhetspolitiska läget sedan andra världskriget. EU måste tydligt och med en röst stå upp för den regelbaserade världsordningen. Samtidigt finns det en oro när det gäller

enigheten inom EU. Starka krafter gör nu sitt bästa för att underblåsa splittringen inom unionen. Det handlar såklart om Ryssland, men just nu även om USA. Och inom unionen har vi ledande högerpopulistiska partier som aktivt motarbetar samarbetet. Det gäller inte minst Orbáns Ungern.

På det förra informella mötet i Europeiska rådet vägrade Ungern att ställa sig bakom rådsslutsatserna om Ukraina. Att EU hittar en väg framåt där Ungern inte kan fortsätta kidnappa processen blir allt viktigare, för vi är i ett skede där Europa behöver visa enighet och samarbeta mer.

Hur ser statsministern på hur Ungern kommer att agera när de europeiska ledarna möts den här gången? Kommer Ungern att kunna ställa sig bakom skrivningarna om Ukraina? Om man inte gör det, vilka signaler bedömer statsministern att det skickar till Ryssland och USA?

Samtidigt som kriget i Ukraina befinner sig i ett väldigt avgörande skede nås vi av det som också statsministern berörde: nattens händelser och Netanyahus fruktansvärda attack mot Gaza. Israel har nu ensidigt brutit vapenvilan och urskillningslöst dödat över 300 människor – vi vet ännu inte hur många – för att, som man säger, få ut gisslan. Det här är urskillningslöst, och det följer på ageranden som inte minst FN:s livsmedelsorganisation har rapporterat om. Man använder aktivt svält som en metod. Det har inte kommit in någon mat över gränserna den senaste tiden. Båda dessa delar är verkligen att bryta mot en regelbaserad ordning. Det utreds till och med för krigsbrott.

Min fråga är om statsministern och Sverige nu är beredda att fördöma nattens attack – Israels attack mot Gaza och Palestina under natten. Kommer statsministern att göra det, och kommer statsministern att agera i kretsen av EU-ledare för att få till en mycket skarpare hållning?

När det gäller Syrien, som också kommer upp här, har vi sett övergrepp mot kristna minoriteter och alawiter. Vi vill understryka att det är viktigt att EU sätter press på det nya styret för att säkra skyddet för minoriteter. Men det är också så att man har planerat att hålla allmänna val så långt fram som om fem år. Det är en ganska lång tidsperiod. Vad anser statsministern om detta? Är det någonting som man kommer att lyfta upp på EU-toppmötet?

Om jag bara en kort stund ska gå tillbaka till Gaza finns det också en annan del som det kan vara rimligt att statsministern svarar på. Arabförbundet har lagt fram en plan för Gaza som motvikt till de galna planer om folkfördrivning av miljontals palestinier som till exempel Donald Trump har lanserat. Är Sverige berett att stå bakom Arabförbundets plan för Gaza? Det finns ju andra länder som gör det, som Storbritannien, Frankrike, Italien och Spanien, om jag minns rätt.

Det är alltså ett pressande läge för EU:s ledare. Som statsministern nämner är tanken samtidigt att EU:s ledare också ska diskutera Europas konkurrenskraft, något som inte är mindre viktigt utan snarare ännu viktigare just nu.

I Sverige har vi en arbetslöshet på över 10 procent, en av de högsta siffrorna i EU. I förra veckan kom slutligen beskedet att Northvolt går i konkurs, och nu riskerar 5 000 människor att bli arbetslösa. Det är ett hårt slag mot svensk industri och mot de många tusen som drabbas, framför allt i Skellefteå.

Det är också ett hårt slag mot Europa. Europa har ju länge sett med förväntan på det som händer i norra Sverige, och nu är det väl ändå upp

till regeringen att se till att ge den trygghet som krävs för att bidra till att hitta nya investerare så att fabriken kan vara kvar i Sverige och för att vi ska ha en europeisk batteriproduktion. Regeringen behöver agera i den nya situation som har uppkommit och också markera detta för EU:s ledare. Kina satsar hårt på ny grön teknik, och det finns en stor risk att Europa hamnar ännu mer i bakvattnet och missar möjligheten att bli strategiskt oberoende för att klara den gröna omställningen.

Hur ser statsministern på Sveriges och EU:s fortsatta roll i den gröna industrialiseringen? Hur ska vi säkerställa att Kina inte blir den enda vinnaren när vi vet att Europas bilindustri måste elektrifieras? Vilket budskap har Kristersson med sig till Europas ledare om framtiden för den gröna industrin i Sverige? Hur säkerställer Kristersson de svenska företagens konkurrenskraft, som i mångt och mycket är ledande i detta?

Slutligen: Europa måste rusta upp i en rasande fart. Sverige måste rusta upp, och vi socialdemokrater välkomnar att regeringen nu har svängt när det gäller lånefinansiering både inom EU och nationellt för att finansiera ett mycket starkare försvar. Det är viktigt att vi kan samarbeta över block- och landsgränser för att få till snabbast möjliga upprustning utan att vi avvecklar det som gör våra samhällen starka på riktigt – välfärden, sjukhusen, vägar, järnvägar och vår natur.

Anf. 5 MARTIN KINNUNEN (SD):

Ordförande! Det är många möten nu, och jag tänkte därför försöka att fokusera på det som är något så när nytt i förhållande till det tidigare.

Situationen i Ukraina är oviss fram till samtalet mellan Trump och den ryske presidenten, så det lär finnas anledning att återkomma. Från Sverigedemokraternas sida kan vi konstatera att det är fortsatt positivt med en bred EU-enighet, och även om kanske inte alltid samtliga 27 länder kan enas kring alla skrivningar rullar det på med nya sanktionspaket. Skillnaden mellan att 26 eller 27 länder undertecknar ett papper ska inte överdrivas, även om det är önskvärt med så många undertecknare som möjligt.

En annan fråga är förenklingsarbetet. Vi har sett det första omnibuspaketet komma från kommissionen, och det kommer att komma fler. Från Sverigedemokraternas sida välkomnar vi detta. Det här är ju i grunden regelverk som Sverigedemokraterna och riksdagen i stort har varit kritiska till under förhandlingarna. Kommissionen har då försvarat sig med att det här är konsekvens- och kostnadsberäknat och att det kommer att gynna den gröna omställningen och stärka EU:s konkurrenskraft. Nu får vi facit på att kommissionen har insett att de hade fel, vilket också understryker behovet av att granska andra konsekvensanalyser som kommissionen har fört fram och som också påverkar konkurrenskraften.

I utkastet till rådsslutsatser står det bland annat om en stål- och metallhandlingsplan som ska presenteras inom kort. I medierna kan man ta del av ungefär vad det här kommer att handla om, och då kan man se att EU-kommissionen och de flesta europeiska länder i dag har en krisinsikt. Man förstår att höga energikostnader gör det väldigt dyrt att producera saker i Europa, vilket gör att produktion flyttar till andra länder, att industrin går dåligt och så vidare.

Den lösning som jag kan ta del av i medierna skulle då vara att öka möjligheterna till statsstöd och även att titta på olika former av

handelsrestriktioner. Det kan handla om att skruva på koldioxidtullar eller att titta på om man kan möjliggöra att återvunnet stål stannar i Europa. Att återvunnet stål inte stannar i Europa beror ju på att europeiska företag inte är beredda att betala vad det kostar samt att vi har väldigt mycket annan stålproduktion i stället.

Det här visar att man är beredd att ompröva regelverk, verka för statsstöd och på olika sätt titta på handelsrestriktioner, men man vågar ännu inte diskutera om man ska öppna för en diskussion kring målnivåerna. När de här företagen investerar och ser att det ser lite deppigt ut och att det kommer att bli dyrt eftersom man dels måste ha ett fungerande CBAM, dels måste ha stöd för att vara konkurrenskraftiga i exporten, då beror det ju på att EU:s klimatmål är utformade så, var målnivån är satt och hur regelverket ser ut. Än så länge talar alla om att vi måste minska regelbördan och stärka företagens konkurrenskraft. Men elefanten i rummet är någonstans de mål som man har beslutat om.

Från Sverigedemokraternas sida tycker vi att det vore önskvärt med en konstruktiv diskussion huruvida man skulle kunna justera målnivåerna. Det vore därför intressant att höra vad statsministern tycker om det.

Även situationen i Syrien nämns på mötet. Av de utkast till rådsslutsatser som finns är det väldigt positivt att rådet föreslår fördöma det omfattande våldet. Det är svårt att få siffror på exakt hur många som har dödats, men det finns i alla fall en organisation i London som hade koll på det här, och deras senaste siffra är 1 557 civila avrättningar som framför allt har drabbat alawiter och även kristna.

Jag kan tycka att när man i den ena delen av slutsatserna fördömer våldet och i den andra fokuserar på att man ska öppna upp för att lätta på sanktionerna kanske borde koppla ihop det på något sätt: Om man inte får stopp på det våld som fortsätter och ser till att det blir konsekvenser för dem som begår de här brotten, då kanske vi inte ska lätta på sanktionerna.

Jag tycker också att det vore önskvärt att problematisera den konstruktion, som jag förstår det redan har beslutats av den självutnämnde presidenten, som ger honom i princip oinskränkt makt under fem ytterligare år, där han får utse en tredjedel av parlamentet och också utser en grupp människor som utser övriga två tredjedelar av parlamentet. Det är en konstruktion som har fördömts av i princip alla minoriteter i Syrien.

Jag tycker därför att man skulle kunna skruva lite på skrivningarna gällande detta. Det vore intressant att höra vad statsministern tycker om det.

Avslutningsvis välkomnar vi från Sverigedemokraterna arbetet med långtidsbudgeten från svensk sida, där de svenska budgetrestriktiva prioriteringarna ligger fast – nej till egna medel, att den svenska avgiften ska hållas nere så mycket det är möjligt och nej till lån till bidrag.

Vi välkomnar också att det fortsatt finns en bred enighet i riksdagen kring detta. Trots en del spekulationer i medierna om att det här håller på att ändras ligger den svenska budgetrestriktiva linjen väldigt stabilt fast.

En fråga till statsministern är hur det ser ut i Europa. Har vi samma frugala partner inför den kommande förhandlingen som vi hade tidigare, eller är det några länder som börjar vackla? Det vore intressant att veta lite mer om det.

Anf. 6 ORDFÖRANDEN:

Ordet går till Moderaterna, och jag tar själv ordet.

Precis som flera har varit inne på står den fria demokratiska världen inför ett vägskepp de kommande dagarna och kanske till och med timmarna. En reflektion man har gjort är att när man förbereder en dragning för intresserade om världsläget är halva Powerpointpresentationen inaktuell när man är på väg till mötet, och innan mötet är slut har även den andra halvan blivit inaktuell.

När vi befinner oss i en så oerhört föränderlig tid är det inte utan att man känner ett behov av att hålla fast i de långa linjerna. I detta gör Europeiska unionen nu flera saker. Man arbetar med sin konkurrenskraftssituation och försöker att se till så att den europeiska ekonomin har den plats i världsekonomin som den rimligtvis bör ha givet dels vår storlek, dels vår position i övrigt. Det handlar också om att säkerställa de långsiktiga förutsättningarna för ett effektivt försvar av demokrati och frihet på den europeiska kontinenten.

Centralt i detta blir det som nämns om kapitalmarknader och att frigöra investeringar för att kunna axla den här rollen långsiktigt. Långsiktig stabilitet och långsiktigt skydd byggs ju genom långsiktig styrka.

Det min fråga egentligen cirkulerar kring är om insikterna finns i andra europeiska huvudstäder om vad det är som egentligen krävs för att lösgöra de pengar som bildligt talat ligger i madrassen och som skulle behövas för investeringar i europeisk ekonomi. Eller är det mest en teoretisk beaktelse i nuläget att det här borde vi göra någonting åt?

Det är ju inte på grund av svensk exceptionalism som man bekymras över detta givet att vi har en lite annan situation i Sverige, utan det är ju, som statsministern är inne på, en förståelse för att det här är svårt och komplicerat och kräver både nationella och europeiska åtgärder för att det ska fungera väl. Ett begrepp som "folkaktie" är någonting ganska svenskt vid det här laget, någonting som kanske borde spridas och bli aktuellt på fler ställen.

Statsministern får gärna utveckla hur det ser ut med insikterna i andra europeiska huvudstäder kring vad det är som egentligen behöver göras på nationell nivå. Jag hör att han betonar vikten av nationella reformer, men det är ju långtifrån så att man, framför allt i de stora europeiska länderna, förstår vad det är som egentligen behöver göras för att komma upp på banan. En demokratisk och fri världsordning som bygger på en stark och fungerande marknadsekonomi behöver såklart vårdas över tid.

Anf. 7 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V):

Ordförande! När det gäller Ukraina är vi alla oroliga för hur en fred ska kunna nås så att den inte tvingas fram med dåliga villkor för Ukraina. Därför måste EU fortsätta att stödja Ukraina på alla sätt som går, och det är bra att regeringen trycker på för att motverka skuggflottan och frigöra de immobiliserade ryska tillgångarna.

Någonting som jag saknar både i utkastet till slutsatser och huvudsakligen i statsministerns redogörelse är hur EU ska kunna frigöra sig från beroendet av rysk olja och gas. Ett sänkt oljepristak diskuteras för att minska Rysslands inkomster, men det riskerar också att få de gas- och oljeberoende länderna att köpa mer fossila bränslen i stället för att fortsätta att ställa om. Jag skulle därför vilja ha en kommentar om det.

Israel har inte riktigt stått upp för vapenvilan; detta gällde redan före nattens attack på Gaza. Man har utökat sina attacker på Västbanken, man har gjort vissa anfall även mot Gaza, man blockerar införsel av förnödenheter, bland annat mat, och man stänger av elen. Och så har vi attackerna senast nu i natt, där man har brutit vapenvilan.

För att vi ska få en varaktig fred måste även Israel lägga ner vapen.

EU har fortfarande ett associeringsavtal med Israel. Det avtalet måste frysas så länge Israel inte garanterar palestiniernas trygghet, liv och mänskliga rättigheter. Min fråga är om statsministern är beredd att driva på för det och för ett permanent eldupphör, inte bara en tillfällig vapenvila – en vapenvila som Israel dessutom just nu brutit.

Jag går över till regelförenklingarna. Regelförenklingar är ju bra, men det är inte bra med minskade ambitioner. Många av de regelförenklingar som föreslås av kommissionen riskerar att gå ut över arbetsrätt, demokrati och miljö- och klimatarbete. Det är viktigt att Sverige bevakar och säger ifrån när regelförenklingarna innebär sänkta ambitioner. Det är många som varnar för att det finns en risk för sänkta ambitioner.

Europa ska handla med övriga världen, men det måste ske på rättvisa villkor. Flera av de frihandelsavtal som EU har med andra länder ingås över huvudet på befolkningen i de här länderna. Medborgerliga rättigheter och miljö skyddas inte. I stället är det storföretagen som gynnas av avtalen. Det går att handla och skriva handelsavtal på ett sätt som gynnar båda parter, och det borde vara Sveriges ståndpunkt när man diskuterar frihandelsavtal och handel.

Det var många punkter på den här dagordningen, och jag skulle vilja kommentera samtliga, men jag nöjer mig med att till sist ta upp migrationspolitiken. Det är oroande för mig och Vänsterpartiet att statsministern och regeringen nu går hand i hand med Italiens bröder för att få fram återvändandehubbar. Bland andra Civil Rights Defenders menar att de här hubbarna riskerar att undergräva asylrätten och göra det svårare för människor som flytt att få en rättssäker asylprocess. Min sista fråga till statsministern är därför hur asylrätten och en rättssäker asylprocess ska kunna värnas.

Anf. 8 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Det blir av naturliga skäl många frågor och reflektioner och därmed rätt många svar.

Vi börjar i Ukraina. Det är ju som sagt ett väldigt speciellt läge just nu. Det finns förslag på bordet om 30 dagars eldupphör som USA och Ukraina står bakom och som i bästa fall skulle leda till en anständig – kanske till och med bra – fredsuppgörelse. Om det vet vi ännu ingenting alls. Vi vet inte ens om Ryssland vill detta.

Jag har flera gånger framfört tvivel när alla verkar tro att Ryssland är angelägna om att sluta en fred som är anständig för Ukraina. Hittills har vi inte sett några tecken på det över huvud taget. Möjligen får vi några svar på den punkten senare i dag. Men jag är mycket, mycket skeptisk till detta. Jag tror att denna skepsis i allt väsentligt delas av de länder vi samverkar med.

Detta leder mig till frågan om vilka vi samverkar med. Vi fattar EU-beslut – ibland i enighet. Vi kunde häromdagen fatta nya beslut om sanktioner, om än till priset av vissa avlistningar av enskilda individer. Där ska

man möjligen vara noga med att påpeka att det inte bara var Ungern som krävde avlistningar av enskilda individer utan även andra länder. Likväl fick vi enighet om fortsatta sanktioner.

När det gäller Ungern har jag inga indikationer på att de kommer att ställa sig bakom nya meningsfulla slutsatser om Ukraina den här gången heller. Det kan aldrig uteslutas. De kan ibland överraska. Men på den här punkten brukar de tyvärr inte överraska.

EU är alltså viktigt, men jag tyckte det var intressant i lördags förmiddag när jag satt inlåst på ledningsregementet i Enköping i samtal på en säker Natolina med Storbritanniens premiärminister Keir Starmer och ett hyggligt stort antal EU-länder – men också Norge, Kanada och Turkiet. Sammantaget var det kanske ett 20-tal länder som deltog, vilket egentligen visar på två saker. Dels det mycket breda stöd och breda engagemang även i handling för Ukrainas sak som många länder visar, dels att EU är viktigt. EU är dock inte det hela.

Om vi inom EU ska göra bra saker från europeisk horisont när det gäller säkerhet – inte minst i förlängningen, om man ska tänka sig att bidra med något slags säkerhetsgarantier – är det inte tänkbart att göra detta utan till exempel Storbritannien. Vi ska hela tiden säga att EU-enigheten är viktig men inte reducera Europa till EU, för Europa är större. Dessutom är Europa inte tillräckligt. Ju mer vi kan ha med länder som Australien, Kanada, Nya Zeeland och kanske även Japan, desto bättre är det. Det är viktigt att påpeka att det inte på något vis är ett underkännande av EU. Det är bara att understryka vilka globala implikationer Rysslands krig mot Ukraina har.

Jag tänker inte gissa något om dagens händelseutveckling. Det finns många risker i detta. Det finns några få möjligheter också. Tills vi vet mer tänker jag avstå från kommentarer.

Vad gäller Ungerns möjligheter att blockera är det ungefär som i säkerhetsrådet: Alla har vetorätt. Man kan tycka att det är dåligt. Men det är lika meningsfullt som att tycka att det är dåligt att någon kan blockera en säkerhetsrådsresolution. Det är som det är; så fungerar spelreglerna. Vi skulle inte kunna fatta beslut över huvud taget om det inte fanns den sortens vetorätt. Just nu används vetorätten på ett sätt som vi tycker är mycket dåligt. Därför får vi – i det här fallet och än så länge – göra vad vi kan för att fatta beslut utan Ungerns medverkan.

Jag går över till situationen i Gaza. Vi ser som sagt mycket allvarligt på det som nu händer. Vi får se vad som utspelar sig det kommande dygnet. De två centrala frågor som måste respekteras gäller eldupphör och fullständigt frigivande av gisslan, även om det också finns mycket annat. Jag känner mig relativt säker på att vi kommer att ha mycket bred EU-enighet i de centrala kraven. Men det är, som jag ofta har sagt, inom ramen för relativt bred oenighet mellan EU:s olika länder i många andra frågor som gäller Mellanöstern, vilket handikappar EU:s beslutsfattande. Den svenska rösten kommer dock att vara tydlig i detta.

När det gäller Syrien har vi haft en viss optimism, med reservation, under ett antal månader. Den får väl nu beskrivas som att ha övergått i en betydande skepsis kring vad som händer. Det måste finnas tydliga villkor kopplade till vad som sker i Syrien för den händelse man ska lyfta olika sanktioner. Även där kommer den svenska rösten att vara tydlig. Jag tror

det finns skäl till att ha viss enighet i de frågorna i EU-kretsen. Det finns en stor oro för vad som händer med olika minoriteter i Syrien just nu.

På ett bredare sätt tror jag det är många som skulle välkomna större aktivt ansvarstagande från olika konstruktiva arabländer när det gäller hela regionen – Gaza, inte minst.

Det kan tyckas avlägset nu när det sprids olika bilder om vad som skulle kunna bli av Gaza som är helt orealistiska och orimliga. Likväl finns det möjligen en viss beredskap från ett antal stater, inte minst Gulfstater, att spela en mer aktiv roll i en långsiktig utveckling av Gaza. Det tror jag skulle ha väldigt många fördelar med sig, inte minst för att det skulle kunna borge för fredliga relationer också mellan olika arabstater och Israel.

Vi går över till mer ekonomiska frågor.

Ämnet Northvolt är inte uppe på Europeiska rådet, av naturliga skäl. Däremot är den bredare frågan om konkurrenskraft och grön omställning alltid uppe.

Jag vill klargöra några saker. Svenska staten och regeringen avser inte att gå in och göra statliga investeringar i Northvolt, om det var det som antydde. Det kommer vi alltså inte att göra. Man kan tycka olika om statligt företagande, men regeringens uppfattning är kristallklar. Vi har stor respekt för att alla privata investeringar som görs i ny teknologi inte kommer att lyckas. Så har det alltid varit. Med historiens distans brukar det inte vara någon stor dramatik i detta. Det finns många teknologiinvesteringar som framstod som kloka när de gjordes men som med tiden visade sig inte hålla.

Jag är inte batteritillverkarkapabel att bedöma själva kompetensen i just den här investeringen. Men vi kommer alltså inte att riskera svenska skattebetalares pengar genom att gå in med statliga investeringar. Jag tycker att det måste klargöras, för det antyds ibland att det finns en sådan vilja från en del partier. Det kommer vi inte att göra. Däremot har staten många andra kapaciteter som är viktiga. Det finns en samlad statlig förmåga att gå in och stötta. Arbetsförmedlingen är fundamental, och det finns flera andra myndigheter som är på plats och jobbar tillsammans med de lokala aktörerna. Det är viktigt att bidra till detta.

En mycket större fråga är hur Europa och väst ska göra sig mindre beroende av kinesisk batterikapacitet. Det är en stor fråga. Det handlar både om investeringsscreeningar när man vill göra kinesiska investeringar i väst och naturligtvis om att Europa måste vara en attraktiv plats att göra den sortens investeringar i. Då är vi inne på den mycket bredare frågan om konkurrenskraft. Det måste finnas kapacitet, kompetens och kapital.

När det gäller investeringsklimatet kan man säga att EU ju är erkänt bra på många saker. Den inre marknaden är kanske den enskilt största juvelen i kronan och gör att EU är en attraktiv marknad för nära en halv miljard konsument. Det är inte lite.

Donald Tusk undrade i en tweet varför 500 miljoner människor i Europa måste be 300 miljoner människor i USA om hjälp med 140 miljoner människor i Ryssland. Den frågan kan man ställa sig ibland. Då måste man också maximera nyttan i den europeiska gemenskapen.

EU är samtidigt erkänt komplext. Vi har ofta 27 nationella regelverk som ibland toppas med ett EU-regelverk. Det är inte bara gnällighet när stora techbolag avstår från att göra saker i Europa för att de tycker att det är svåröverskådligt att ge sig in på den europeiska marknaden.

Jag pratade med några personer efter AI-toppmötet i Paris för några veckor sedan. De sa att de inte var säkra på att de är emot regelverken – de har däremot svårt att överblicka dem, framför allt när de divergerar. Bevisbördan ligger på EU nu när AI-regelverken ska implementeras med AI Office och man ska se om det är så att inte minst amerikanska AI-företag vill och vågar sätta produkter på den europeiska marknaden.

Nu förs diskussioner, inte minst av Mario Draghi och Christine Lagarde, ECB-chefen, om det som kallas en 28:e regim. Det låter värre än det är. Man överväger att införa ett 28:e regelverk som gör att företag som inte känner sig trygga eller säkra på något av de 27 enskilda ska kunna ha ett 28:e regelverk som automatiskt täcker alla europeiska stater. Även det är komplext, men det antyder ändå en vilja att förenkla för företag som inte vill anpassa sig till 27 olika europeiska regelverk.

Det leder mig till den lite bredare frågan om konkurrenskraft kopplat till klimatregler. Det är ingen tvekan om att man kan skapa regelverk i klimatets namn som är så komplicerade att man inte vill och vågar investera i Europa. Den risken finns absolut. Det är inte min bild att vi nu är där.

Det är också så att man kan ha regelverk som av olika skäl visar sig behöva revideras. Det finns skäl att även kommissionen skriver in begrepp som "review" och sådana saker i olika regelverk för att de inte ska vara helt ristade i sten. Mot det ska man ställa behovet av stabilitet i regelverket.

Det vore väldigt olyckligt om EU inför viktiga regelverk som är förutsättningar för mycket långsiktiga investeringar, till exempel i fordonsindustrin, och sedan börjar svaja. Vi ska inte vara helsvenska i de här sammanhangen, men fråga ett företag som Volvo Cars som har gjort stora investeringar på det regelverk som nu finns! De har litat på att det också gäller. Skulle man på allvar börja ifrågasätta regelverken försvinner viktiga förutsättningar för deras konkurrenskraft.

Det finns mycket goda skäl att upprätthålla långsiktiga spelregler som gör att företag vågar göra mycket stora investeringar i olika marknader och lita på att de inte kommer att vara bortkastade när någonting förändras. Jag tycker att dagens skrivningar är helt okej på det sättet. De antyder att det öppnas upp för review och för ett mått av flexibilitet. Man ska inte straffa bolag på ett orimligt sätt om de är på väg att leva upp till målsättningen men inte gör det i den hastighet som är stipulerad. Vi ska vara noga med att om vi inte har långsiktiga spelregler kommer företag inte att våga fatta investeringsbeslut.

Nu närmar vi oss ekonomiska frågor på ett annat sätt, nämligen budgeten. Långtidsbudgeten i EU är en evig fråga. Ni som har suttit här länge vet ju att det alltid kommer att tjafsas inför långtidsbudgetar. En sak är självklar. Det finns en beredskap att ta på sig nya uppgifter, men inte alls samma beredskap att avveckla gamla uppgifter.

En annan orsak är naturligtvis att saker och ting händer rätt snabbt i vår värld. De senaste fem åren har vi haft ganska många kriser: migrationskris, eurokris, pandemi och krig. Detta ställer EU inför den seriösa frågan om vad EU kan göra för att möta kriser. Nästan varje kris kräver på olika sätt också pengar.

Vi är ett antal länder som är bestämda motståndare till att EU varje gång ska expandera sin budget. Vi brukar kallas de frugala. Vi brukar också vara emot att EU ska kunna ta upp egna skatter och tycker att rätten

till skatter är en nationell kompetens. Den vill vi behålla, och vi vill aktivt kunna välja hur mycket vi ska avstå till EU. Vi har varit mycket skeptiska till att ta upp lån, och vi förblir skeptiska.

Jag hör att det finns glidningar i en del partier just nu som säger att det är bra med lån. Regeringen är emot att Europa tar upp gemensamma lån för att ge bidrag till olika länder. Vi är bestämda på den punkten.

Vi tyckte dock att det fanns skäl att göra som vi gjorde häromdagen. Det fanns total enighet i Europa, även bland de frugala, att låta länder med svagare kreditvärdighet låna genom EU:s kreditvärdighet i exakt den omfattning som länderna vill ta upp lån och själva göra sig skyldiga. Det är något helt annat än att EU ska börja ta upp stora lån för EU-gemensamma aktiviteter eller för att ge som bidrag till enskilda länder. Tycker man annorlunda får man gärna anmäla det. Regeringens uppfattning är att svenska skattebetalare inte ska stå risken för andra europeiska länder.

Finns det enighet bland de frugala? Det återstår att se. När det gäller de bredare frugaliteterna tycker jag att Sverige, Storbritannien och Nederländerna är mycket stabila. Jag skulle även räkna in Finland och Danmark, kanske även Luxemburg, i den kretsen. Tittar man på just försvarsinvesteringar är det samtidigt tydligt att framför allt Finland och Danmark har intagit en ny ståndpunkt. Sedan är det lite oklart exakt vad ståndpunkten innebär.

Att göra som vi gjorde häromdagen – enas om att man ska kunna låna genom EU för egna försvarsinvesteringar – tycker jag är en sak. Om man däremot börjar närma sig att EU ska göra stora försvarssatsningar, som per definition ska täcka icke-Natoländer som Österrike och Irland och per definition inte ska täcka Natoländer som Storbritannien och Norge, vill Sverige nog se regelverken innan vi accepterar något sådant. Jag tycker att det är viktigt med en rågång mellan Natos uppgifter och EU:s uppgifter i detta avseende.

Jag vill säga en sista sak apropå ekonomi. Det som gör det hela svårt är att det finns olika traditioner i olika länder. Det vet vi ju själva; vi har traditioner som vi tycker är otroligt fundamentala men som andra länder inte tycker är lika viktiga. Vi har till exempel lärt oss att det är viktigt med reformförmåga, strukturreformer, långsiktighet efter allvarliga kriser men också med ett stort folkligt intresse. Allemanssparande, ISK-sparande, PPM-systemet och sådant har varit fundamentala i den svenska kapitalbildningen.

Det har dock tagit många år att göra det här. Därför kan vi visa att det varit framgångsrikt och att vi gjort det på ett ansvarsfullt sätt, men vi kan inte tvinga andra länder att göra som vi. Detta sammantaget med att det finns rätt svaga regeringar i andra länder – ingen nämnd och ingen glömd – som är ovana vid att göra stora strukturreformer gör att det här blir svårt.

Vi har skäl att vara hjälpsamma, men vi har inte skäl att överge ett svenskt framgångsrecept för att andra länder tycker att det är jobbigt att göra reformer nationellt. Flera stora europeiska länder är i princip lamslagna i den nationella politiken, även om de förvisso gör stora och viktiga saker på andra områden. Vi kommer inte att kunna lösa det här problemet åt dem.

Slutligen vill jag säga något om migration. Regeringen och jag delar inte ledamotens uppfattning. Vi tycker att Italien och Danmark har varit

extremt konstruktiva när det gäller migrationsfrågan i Europa. Utan deras insatser hade vi inte kommit så här långt. Sverige är stolt över att delta i samma grupp länder. Man kan bredda gruppen ytterligare: Länder som Österrike, Grekland och flera andra har pekat på att förutsättningen för att klara av asylprövning i Europa är att vi har koll på våra gränser.

Rättsosäkerheten – att det inte har någon betydelse om man får ett ja eller ett nej på sin asylprövning – är det enskilt största asylrelaterade problem vi har just nu. I Sverige är vi nere på 20 procent av dem som fått avslag som ändå stannar kvar för att vi inte kan fatta beslut om att de ska återvända. I EU är den siffran 75–80 procent. Det urholkar självklart tilltron till hela asylsystemet.

Vi står alltså fast bakom och samarbetar gärna med både den italienska och den danska regeringen och gärna även med andra regeringar som vill kunna göra mer på området.

Om jag har glömt något, herr ordförande, ber jag om att få återkomma.

Anf. 9 ELISABETH THAND RINGQVIST (C):

Ordförande! Jag tackar statsministern för genomgången och svaren på alla frågor.

Jag måste få börja i långtidsbudgeten och det radikalt försämrade omvärldsläget i Ukraina.

Centern står precis som regeringen för en restriktiv hållning och håller med om många av de grundläggande principer för långtidsbudgeten som statsministern nämner. Samtidigt måste stödet till Ukraina på riktigt spegla det som sägs i högtidstal och överläggningar för att vi ska nå den politiska ambition som Europa säger att vi behöver nå.

Vår bedömning är att den akuta situationen kanske inte går att lösa på det sätt som statsministern beskriver det, det vill säga genom att spara på områden som inte är lika akuta och i stället lägga dessa pengar på Ukraina, den gröna omställningen och annat. Givet hur trögörsligt EU är, åtminstone historiskt sett, ser vi att det kan vara ett stort hinder att arbeta på det logiska sättet. Men med tanke på den korta tid vi har undrar jag om det verkligen är realistiskt att förändra sparandet och lägga om budgeten för att nå målet för Ukraina.

Min andra fråga gäller hur regeringen jobbar med de ryska tillgångarna. Man har ju tittat på att använda avkastningarna från dessa tillgångar, men finns det något aktivt arbete för att kunna beslagta själva tillgångarna och använda dem?

Jag vill även ta upp ett annat område, konkurrenskraften. Det är härligt att se med vilka krafttag man tar sig an regelförändringar och regelförenklingar. Detta har nog diskuterats i EU sedan vi blev medlemmar, och det har funnits på varje statsministers talepunktslista.

Det är också bra att både kommissionen och regeringen säger att det här ska göras samtidigt som man håller de klimatpolitiska målen, enligt det vi har skrivit under genom Parisavtalet. EU:s mål är ju en konsekvens av Parisavtalet.

Statsministern nämnde också att man kan känna sig rimligt trygg med nuvarande skrivningar. Men finns det en risk några av regelverken skjuts upp på ett sätt som är negativt för svenska företag? De har ju antagit att de kan lita på EU när EU har fattat beslut om att ett visst förslag ska gälla vid en viss tidpunkt. De har anpassat sina affärsmodeller och sina

produktionsprocesser utifrån det. Risken finns att de investeringar som svenska företag har gjort går om intet eller att de möjliga marknadsframgångar som de kunde ha fått försenas.

Det sista område jag vill fråga om gäller handeln. Det är bra att EU har ökat takten för att skapa handelsavtal med andra länder. De företag – framför allt svenska företag – som har USA som partner kommer kanske inte att hinna flytta direkt till den indonesiska marknaden från den amerikanska. Man kan ju ha olika grund för att finnas på de olika marknaderna. Bedömer statsministern att EU har den beredskap som behövs för ett handelskrig med något som kanske skulle kunna karakteriseras som volatila tullar, när man från vecka till vecka inte riktigt vet vad som gäller för företagen? Hur ser beredskapen och handlingskraften ut inom detta område?

Anf. 10 MAGNUS BERNTSSON (KD):

Till att börja med vill jag be statsministern om ursäkt för att jag alldeles strax behöver springa iväg för att vara med på justeringen av betänkandet om Natoinsatsen, som ligger på bordet.

(Statsminister ULF KRISTERSSON (M): Jag tar det inte personligt.)

Därför kommer jag inte att ställa några frågor utan skickar med några kommentarer.

Av de föreslagna slutsatserna märks att Europa är på väg. Slutsatserna ser rimliga ut, och Europa är på väg att samla sig, vilket kommer att vara väldigt viktigt.

Det är också jätteviktigt att vi kopplar konkurrenskraften med enigheten i stödet för Ukraina men också med långsiktigheten i beslutet. Vi får inte glömma att det handlar om att försvara Europas frihet och demokrati.

Ser vi till omvärlden har vi också Mellanöstern. Där har gisslan inte släppts. Vi vet inte om det här är en enskild dag av icke-vapenvila eller vad som kommer att hända. Det är dock väldigt viktigt att vi, förutom att engagera oss i frågan, också följer utvecklingen i Syrien och ser till att ha fokus på kristna, alawiter och andra religiösa minoriteter som är utsatta i rådande situation.

Slutligen uppskattar jag att statsministern tar upp möjligheten till andra frihandelsavtal än dem vi redan har skrivit under. Det är extra viktigt i den här situationen. Utrikesutskottet har varit på besök i såväl Filippinerna som Indien. Här finns goda möjligheter att komma vidare med sådant.

Anf. 11 REBECKA LE MOINE (MP):

Ordförande! Jag vill börja i de delar där vi har en samsyn. Det gäller naturligtvis stödet till och arbetet med Ukraina. Men man behöver även fortsätta på den väg där vi i Miljöpartiet anser att man kan göra mer.

Inom EU har vi på sätt och vis stöttat Ryssland mer genom importen av LNG och rysk energi – mer än vad EU har kunnat uppbåda i stöd till Ukraina. Det här är naturligtvis ett stort misslyckande. Med det sagt vet jag att Sverige har drivit på för sanktioner och större krafttag, men det finns som nämnts blockerande parter. Med anledning av det vill jag veta hur diskussionerna går i fråga om tullar mot Ryssland som en alternativ väg

för att ändå komma till rätta med detta. EU måste strypa finansieringen av Ryssland.

Detta var min första fråga.

När det gäller budgetrestriktiviteten är det också väl känt att vi i Miljöpartiet är öppna för gemensamma EU-lån för att bygga upp Europas försvar.

Jag har också en fråga som gäller finansieringen av Europas försvar. Det talas om marknaderna och att man måste möjliggöra privat kapital. Anser statsministern att försvarsindustrin i Europa snarast och främst är underfinansierad? Eller finns det andra utmaningar, såsom ryckighet i beställningar?

Ibland har det stått mellan raderna att man vill omklassificera hållbarhetskriterier för att få en starkare investeringsvilja hos privatpersoner. Detta ställer vi i Miljöpartiet oss väldigt kritiska till. Man kan investera i fonder och annat även om de inte uppnår hållbarhetskriterier. Därför tycker vi att något sådant vore olyckligt. Det vore inte en konstruktiv väg. Det är viktigt med transparens för privatpersoner som investerar sitt kapital.

Jag vill säga också säga något om regelförenklingar som jag visserligen har framfört förut men jag tar tillfället i akt även nu. Jag tycker att det är lite motsägelsefullt när man talar om målen för att ta bort regler samtidigt som man vill införa nya väldigt komplicerade regler via frihandelsavtal, som ju är skrivna på ett oerhört komplicerat sätt. Det mer eller mindre krävs att man har jurister på företagen som ska se till att avtalen kan omsättas och bli verklighet.

Som Vänsterpartiets ledamot nämnde tidigare är det här avtal som främst gynnar storföretag, inte småföretag. Vi värnar om att regelförenkling riktas mot just småföretagarna.

Vi är också mycket kritiska till de omnibusförslag som har presenterats. Våra farhågor har tyvärr visat sig bli besannade. Vi skulle säga att det inte så mycket rör sig om regelförenkling utan om en avreglering på de områden som inte minst den gröna gruppen i EU-parlamentet har drivit. Det gäller tillbörlig aktsamhet, due diligence-lagstiftning och hållbarhetsrapportering. Man har också riktat in sig på klimattullar. Alla dessa lagstiftningar har varit ett sätt att försöka höja lägstanivån och se till att mänskliga rättigheter inte kränks inom vår handel. Det handlar också särskilt om miljölagstiftningen och klimatet. Här har man riktat in sig på väldigt färsk lagstiftning för att, som man kallar det, regelförenkla. Detta är vi oerhört kritiska till.

Jag skulle vilja fråga statsministern hur synen är när det gäller att ta in att EU-nämnden och Sveriges riksdag gemensamt ändå är positiva till regelförenkling men att den i så fall bör inriktas på höjd beredskap och ökad resiliens. Här tror jag att det finns en mycket större samsyn om att kunna göra något som genuint gagnar hela fältet. Jag tänker bjuda på några idéer som jag hoppas kan komma till användning i diskussionerna.

Det handlar om livsmedel och försörjningen och att kanske rikta in sig på EU:s bönder, som är väldigt hårt pressade av regelbördan.

Det handlar om att säkra tillgången till dricksvatten. Det skrivs också i utkastet till rådsslutsatser om att sätta medborgaren i centrum. Då måste vi kunna se till att EU är en säker plats också i kris. Det är alltså oerhört viktigt att säkra dricksvatten.

2024/25:27
18 mars

Vi har pratat lite grann om hur EU kan göra sig mer oberoende. Vi skulle kunna satsa mycket mer på mineralåtervinning – återanvända det som redan har framtagits och kommit in på EU:s marknad.

Det handlar inte minst om att klimatanpassa och genomföra restaureringslagen. Även detta är kopplat till våra trasiga ekosystem och till hur vattnet har en central roll för att upprätthålla säkerhet. Vid torka hotas också kärnkraftverk, som måste stängas av när det inte finns kylvatten att tillgå. Detta är naturligtvis väldigt kostsamt – kommissionen har beräknat kostnaden för stödgårdar för att se till att vi har fungerande vattensystem till 9 miljarder euro per år.

Jag skulle alltså vilja höra statsministerns syn på ett Omnibus som riktar in sig på att stötta EU:s bönder och stärka beredskapen.

Jag ska kortfattat fråga lite kring synen vad gäller Mellanöstern och Gaza. Där har strömmen varit avstängd, och vapenvilan är nu bruten. Vi från Miljöpartiets sida har många gånger drivit på för att ståndpunkten gällande associeringsavtalet ska omprövas. Jag skulle vilja ställa frågan: Hur ser statsministern på att nu ompröva hur effektivt associeringsrådet är som en plats för dialog?

Migrationen har också tagits upp tidigare av Vänsterpartiet. Även vi hade en fråga. Vi är väldigt skeptiska till dessa delar av migrationspakten – det är väl känt. Just de delar som handlar om återvändandehubbar i tredjeland och de så kallade pilotprojekten gör mig väldigt orolig. Jag undrar hur statsministern anser att man ska kunna garantera mänskliga rättigheter för dessa människor.

Slutligen skulle jag vilja uppehålla mig lite grann vid havspakten. Regeringen har flera gånger tidigare signalerat att man är engagerad i dessa områden, vilket vi från Miljöpartiet naturligtvis välkomnar – jag vill önska lycka till. Men samtidigt har jag fått signaler om att regeringen inte har varit en aktiv part när det gäller att skicka in kommentarer om havspakten, och detta oroar. Som statsministern själv betonade är detta en viktig fråga för Östersjön – för fisket men också för framtida generationers möjlighet att njuta av Östersjön med bad och allt vad Östersjön har att erbjuda. Utifrån detta vill jag fråga vad regeringen driver när det gäller havspakten. Driver man på för en ekosystembaserad ansats, och driver man på för en juridiskt bindande havspakt?

Anf. 12 ELIN NILSSON (L):

Ordförande! Precis som många har sagt före mig lever vi i allvarstider. I takt med att världen blir alltmer komplex blir också vikten av samling i EU och Europa allt större, och det är också det vi ser nu. Här kan man i alla fall lite vila i att det är i tid av kris som EU oftast visar sig från sin bästa sida.

Det är viktigt att man har det fokus man nu har på att stärka konkurrenskraften. Det blir allt viktigare att stå upp för ett samlat Europa och EU med fortsatt höga klimatambitioner och höga ambitioner när det gäller att bevara de värderingar och principer som EU grundas på. Detta är viktigt inte bara för att stötta Ukraina och hjälpa Ukraina att säkra en fred på sina villkor. Det är också, precis som statsministern säger, avgörande för vilket Europa kommande generationer kommer att se. EU:s och Europas röst i världen blir allt viktigare, och Sveriges röst i EU och Europa blir också allt viktigare.

Jag undrar om statsministern kan resonera lite kring eller säga något om förutsättningarna för att flytta fram Sveriges positioner i EU och Europa för att bli en ännu starkare röst för frihet och demokrati och upprätthållande av våra gemensamma värderingar.

Sedan har jag också en kort kommentar. Jag uppskattar att statsministern snuddade lite vid Ungernfrågan. Statsministern vet att jag ofta lyfter den frågan för att jag och mitt parti tycker att den är så viktig. I den tid vi lever i blir samling allt viktigare, och Ungerns agerande blir alltmer besvärande och problematiskt. Jag vill därför tacka för detta. Jag hoppas att statsministern om tillfälle ges fortsätter jobba för att EU ska sätta press på Ungern så att vi slipper runda dem i beslut som fattas utan kan få fullständig enighet i EU.

Anf. 13 ORDFÖRANDEN:

Vi har åtta minuter kvar av den utsatta tiden, men det ska inte innebära att statsministern låter bli att svara på de frågor som har ställts. Vi ska också försöka hinna med en andra frågeomgång. Moderaternas bidrag för att hålla tiden blir att vi inte kommer att ställa någon fråga i andra omgången, och så hjälps vi alla åt.

Anf. 14 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Då ska jag tala dubbelt så fort!

Låt mig börja med långtidsbudgeten, MFF. Kan man spara på vissa områden när man vill göra mer på nya områden? Normalt sett har vi i Sverige egentligen två möjligheter. Vi kan ha tillväxt i ekonomin – ju mer desto bättre, för då får vi nya resurser. Annars måste vi göra omfördelningar. Båda metoderna används av svenska regeringar, naturligtvis. Jag delar helt uppfattningen att det har visat sig mycket svårare att göra det i EU när man ska enas om detta.

Sverige har slagit hårda slag för en sak, inte minst givet det faktum att den nya långtidsbudgeten börjar gälla 2028. Jag är inte emot långtidsplanering, men det är 2025 just nu. Det handlar alltså om att omfördela befintliga medel. Väldigt stora belopp i EU:s budgetar används inte till det de en gång var avsedda för. Där finns det en märklig ovilja att omfördela pengar. Vi såg en tydlig potential i att omfördela pengar för både försvar, Ukraina och andra viktiga saker. Det finns en märklig entusiasm för nya pengar så fort ett nytt problem inträffar. Sverige är en ganska stolt motståndare till den idén.

Jag ska inte vara hånfull här, men ibland uttrycks det ungefär som att ju mer man säger ja till allt som föreslås inom EU-systemet, desto mer är man för Europa. Det är ett missförstånd. Att vara för EU-skatter och en maximalistisk syn på EU:s budget är inte att vara den maximala EU-vännen eller Europavännen. Det handlar om att EU gör bra saker, rätt saker, och hushållar med sina pengar. Det är i alla fall regeringens ståndpunkt i dessa frågor.

Det kanske enskilt viktigaste som EU nu kan göra för Ukraina inom ramen för det som ändå kräver enighet – det finns begränsningar för vad vi kan göra utan Ungern; det är ingen tvekan om det – är att fortsätta Ukrainas EU-integration, alltså vägen mot att bli medlem i EU. Det är en gigantisk fråga. Jag brukar alltid säga att den meritbaserade processen bygger på att man verkligen uppvisar meriter, och när man gör det ska det

också ske process. Vi ligger ofta på väldigt hårt i den frågan. Jag uppfattar ett fortsatt brett stöd för detta.

Även i den frågan tror jag att vi ska vara oroliga för vad Ungern till slut kommer att göra gentemot Ukraina. Det krävs som bekant enighet även i medlemskapsfrågorna.

När det gäller de frysta tillgångarna tror jag att jag sa att vi är starkt för – och Sverige har en lång tradition av att vara för – att tillgångarna används. Kom dock ihåg att man bara kan använda dem en gång. Avkastningen kan man använda löpande, men tillgångarna kan man bara använda en gång. Innan de är använda är de alltså inte förbrukade.

Men det finns ett tydligt motstånd. Som jag sa tycker jag att både stora och små euroländer lite grann gömmer sig bakom en gemensam euroståndpunkt, nämligen att det skulle vara farligt för själva valutan. Många euroländer delar inte den uppfattningen, och deras röst måste göras hörd. Detta brukar vi påpeka för våra närmaste vänner som också har euron som valuta. Det är alltså inte Sverige som står i vägen för att använda tillgångarna. Belgien är bestämda motståndare, för de tror att det skulle innebära att de skulle stå som ansvariga i eventuella rättstvister gällande de pengar som finns låsta i just Belgien.

Jag tror i grund och botten att man måste enas i eurozonen om hur man ser på detta. Just där har Sverige begränsat inflytande, av naturliga skäl. Men vår röst hörs ändå.

Jag känner stark tilltro till Ursula von der Leyens och kommissionens bestämda vilja att nu, bättre sent än aldrig, bidra till regelförenklingar. Sedan förstår jag till fullo de som säger att de tror det när de ser det.

Varje regel som finns är ofta skapad med bästa tänkbara föresatser. Varje regel har, kan jag garantera, också en advokat bakom sig som tycker att just den regeln är omistlig i EU-sammanhang. Det kommer att kräva betydande kraft om man verkligen ska genomföra en 25-procentig minskning, vilket gör att kommissionen har ett stort arbete framför sig. Vi måste ligga på dem och dessutom vara beredda att stötta även sådana regelförenklingar som inte ligger högst upp på vår lista. Annars kommer alla att säga nej till alla regelförenklingar som inte är deras egen favoritförenkling.

Sedan ska vi också vara lite självkritiska; även Sverige har en läxa att göra här. Det fanns skäl till att vi tillsatte implementeringsrådet, som nu ser till att vi inte överimplementerar europeiska regleringar i svensk lagstiftning. Vi är alltså inte själva skuldfria på något sätt. Men detta är mycket viktigt.

Då ställs frågan: Finns det risker för svenska bolag? Generellt tror jag inte att det finns risker med regelförenklingar. Vi är normalt sett för begripliga, långsiktiga, översiktliga regler medan det i ganska många europeiska länder finns en detaljriktighet i regelfloran. Däremot finns det absolut en risk om man plötsligt skulle börja ändra regler där svenska bolag har varit föregångare och till exempel skapat affärsmodeller som bygger på regler. Trovärdigheten för Europa skulle minska om man plötsligt bara ruckade på dem.

Vi är väldigt mycket för fler handelsavtal. Det är också vårt sätt att möta en amerikansk retorik som vi tycker är skadlig för Europa, där man nästan får det att framstå som att man bygger välstånd genom att höja handelshinder mellan varandra. Det är inte vår lärdom, som ni vet, och det

är inte heller Europas lärdom. Det är bra ju mer vi kan föregå med gott exempel gentemot resten av världen. Vi skulle också kunna skapa geopolitiska allianser med andra delar av världen som vi behöver. Det vore bra.

När det gäller risken för volatila tullar delar jag helt den uppfattningen. Det är för tidigt att säga än så länge, men om tullinstrumentet används slarvigt och, ska vi säga, hoppigt skapar det väldiga osäkerheter.

Indien nämnde någon – jag tror att Magnus Berntsson just gick. Det är ett växande land på många olika sätt och otroligt viktigt, inte minst om man vill diversifiera sig bort från ett ensidigt beroende av Kina, till exempel. Det är en väldigt vital ekonomi på många sätt, och det finns starka skäl för detta. Det fanns skäl till att jag själv för tio år sedan slöt ett frihandelsavtal inom socialförsäkringen med just Indien, för att göra det enklare för medarbetare i Sverige och Indien att jobba i olika länder. Man ska inte överdriva vikten av just det avtalet men inte heller underskatta den.

När det gäller jordbrukssektorn vill jag säga ett ord. Vi tror att det finns förenklingspotential även i jordbrukssektorn. Man ska komma ihåg att jordbrukssektorerna i olika länder fyller många funktioner samtidigt. Just nu talar vi väldigt mycket om miljö- och klimataspekter. Det är viktigt. Vi talar om självförsörjningsaspekter i kristider. Det är extremt viktigt och i växande betydelse i väldigt många länder. Vi pratar dessutom om frihandelsfrågor. Har man Europas kornbod, som Ukraina, vill man kunna använda den också i relation till andra länder. Sist men inte minst talar vi om landskap och tradition och sådana saker.

Alla de här syftena ska en jordbrukspolitik kunna uppfylla samtidigt.

Jag säger detta bara för att visa komplexiteten i just jordbrukssektorn. Inga vet nog bättre än svenska jordbrukare vad som händer om man har för mycket regler, som gör det svårt att bruka jorden just i Sverige. Där måste vi ha respekt för de här olika dimensionerna.

Sedan gäller det tullar mot Ryssland. Vi är för att använda även tullinstrumentet. Nu har vi lite olika tullar i dag. Jag fick en liten fuskklapp här om det: 50-procentiga tullar på jordbruk och 20-procentiga på gödsel. Vi är beredda att använda alla tänkbara instrument när det gäller att begränsa den framtida ryska krigsekonomin.

Jag vill säga några ord om försvarsindustri. Ryckighet är dåligt för alla industrier, även försvarsindustrier. Jag har sagt detta förut i den här kretsen – jag tycker att det är viktigt. I mina och regeringens ögon finns det en slarvig uppfattning om hållbarhet som länge har frodats gentemot försvarsindustrin. Man uttrycker det, något slarvigt, ungefär som att sprit, cigaretter och andra ohälsosamma saker är samma sak som försvarsindustri. Jag tyckte att det var slarvigt redan när detta infördes. Det är ett slags bekväm hållning som man kan tillåta sig i en tid när man inte tror att det finns några militära hot över huvud taget.

Den försvarsindustri som i dag hjälper Ukraina att försvara sig självt är en fredsindustri. Varje tanke på att den ska drabbas av negativ särbehandling, till exempel när det gäller investeringar, är kortsiktig och farlig. Jag tycker absolut att vi ska medverka till att man tar bort den sortens regler som gör det svårare för kapital att allokeras till just försvarsindustri.

I övrigt måste försvarsindustrin, precis som alla andra, naturligtvis anpassa sig till vad som händer i världen. Det sker konsolideringar. Varje land har haft en tradition av att ha en helt egen försvarsindustri som försörjer just det egna försvaret. Det är antagligen inte hållbart. Det är ont om gemensamma upphandlingar. Det gör att man köper samma sak från samma leverantör – med lite olika specifikationer och vid lite olika tider – vilket gör allting dyrare. Det finns absolut en hemläxa att göra både för dem som köper försvarsmateriel och för dem som producerar försvarsmateriel.

Det finns också mer generiska problem. Det handlar om kompetensförsörjning. Det handlar om tillståndprocesser om man ska bygga ut tillverkningsfaciliteter för att bygga CV90. Underskatta inte de olika miljöproblem man kan mötas av när man ska bygga ut saker och ting! Fråga P 18 på Gotland om det är lätt eller svårt att återetablera ett regemente efter nedläggning! De bästa av intentioner kan stå i vägen för sådant som är absolut nödvändigt att göra.

Innan vi moraliserar över andra ska vi, så att säga, ha gjort vårt eget jobb, tycker jag.

När det gäller havspakten har vi fört fram ett antal saker. Det gäller framför allt det hållbara nyttjandet. Hav ska nyttjas men inte missbrukas. Det handlar om den friska marina miljön och om sådana saker som vi är vana vid att arbeta med – ibland med framgång, ibland med mindre framgång – när det gäller Östersjön, där många länder ska samsas om ett gemensamt hav. Den sortens saker har vi spelat in i de ganska övergripande frågorna.

EU har visat sig ganska bra i kristider. Jag vet inte om ni minns när vi fokuserade på våra prioriteringar inför ordförandeskapet. Då sa vi så här: Det är bra att EU har visat sig kapabelt i riktigt allvarliga kriser – från pandemi till att skapa enighet i stödet till Ukraina. Före det var det eurokrisen och migrationskrisen. Man har verkligen gjort saker och ting. Kriskapacitet är en nödvändig kapacitet men inte en tillräcklig kapacitet. Den långsiktiga reformförmågan, att kunna skapa riktigt långsiktiga projekt som inre marknader, får inte försvinna i den här lite tweet-hastiga kriskapacitetsviljan. Det vill jag också understryka.

Sveriges position i EU är ofta att slåss för de långa linjerna. Vi ska inte tappa bort vad EU skapades för när vi kastar oss över nya uppgifter. Där uppfattar jag att vi är väl sedda och mycket väl respekterade.

Allra sist, herr ordförande, gäller det migrationspakten och migrationsfrågorna. Jag gläds när vi är eniga i den här kretsen. Men låt oss ibland bara inse att vi inte är eniga. Vi tycker olika i migrationsfrågorna. Åtminstone ett antal partier tycker olika i migrationsfrågorna. Vi tycker att EU nu är på rätt spår. Vi gör gemensamma saker som är en förutsättning för en öppen inre rörlighet i Europa. Då måste asylfrågorna skötas bättre i EU än de har gjorts de senaste decennierna. Vi är starkt medverkande till detta. Vi har respekt för att några partier i Sveriges riksdag tycker precis tvärtom. Men det är inte den debatt vi har i EU just nu.

Anf. 15 MATILDA ERNKRANS (S):

Ordförande! Jag ska fatta mig väldigt kort, för vi är verkligen i tidsbrist. Normalt sett har vi samråden på onsdagseftermiddagar innan det är europeiskt råd. Nu kunde inte statsministern det den här gången heller,

så EU-nämnden har varit statsministern behjälplig med att och hitta den här tiden på morgonen. Men många utskott börjar klockan 11, och det är svårt att vara på två ställen samtidigt.

Vi socialdemokrater kommer att anmäla en avvikande ståndpunkt när det gäller situationen i Gaza. Vi tycker att Sverige behöver fördöma Israels fruktansvärda attack, Israels ensidiga brytande av vapenvilan och också det faktum att man under två veckor har stoppat både mat och vatten från att komma in.

Det är viktigt att Sverige och EU står upp för att det är den regelbaserade ordningen som gäller. Det kan inte vara så att Sverige eller EU uppfattas som att man har dubbla måttstockar. Den regelbaserade ordningen ska gälla. Där anmäler vi en avvikande ståndpunkt.

Sedan skulle jag avslutningsvis vilja säga något. Statsministern hade själv ett antal saker som han menade att han skulle insistera på under det här mötet med Europas ledare. Jag skulle önska att statsministern också skulle insistera på eller åtminstone stå upp för det som hans egen näringsminister – visserligen sent omsider, men tidigare i veckan – var tydlig med bland andra näringsministrar i EU. Det handlar om att nya ägare till Northvolt faktiskt behöver få EU-stöd, för detta är en europeisk batterifabrik, en batteriproduktion och en strategisk industri där vi behöver hjälpas åt med att se till att nya investerare kan komma på plats. Detta tycker jag att Sverige och den svenska statsministern skulle insistera på. Det är viktigt för svensk konkurrenskraft men också för europeisk konkurrenskraft.

Anf. 16 ORDFÖRANDEN:

Ska vi samla ihop avvikande ståndpunkter också när vi ändå är i farten?

Anf. 17 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V):

Jag vill ansluta mig till Socialdemokraternas avvikande ståndpunkt om Gaza men också i detta lägga till en frysning av associeringsavtalet.

Jag vill anmäla en avvikande ståndpunkt som gäller inriktningen på frihandelsavtalen.

Jag fick väldigt få svar på mina frågor om migrationspolitiken, bara att vi tycker olika. Men min fråga var faktiskt hur asylrätten och en rättssäker asylprocess ska kunna värnas. Det fick jag inget svar på, så jag anmäler en avvikande ståndpunkt där också.

Anf. 18 REBECKA LE MOINE (MP):

Ordförande! Då skulle jag, i min tur, från Miljöpartiets håll vilja ansluta mig till den avvikande ståndpunkt som Vänsterpartiet angav, det vill säga Socialdemokraternas men även med det här med associeringsavtalet.

Jag instämmer i det som framfördes av föregående talare om migrationsfrågan. Vi hade en liknande fråga som vi inte riktigt fick svar på. Jag ansluter mig till den ståndpunkt som Vänsterpartiet aviserade.

Det är samma sak med frihandel. Jag vill gärna ansluta till den ståndpunkten.

Därutöver har jag en avvikande ståndpunkt vad gäller omnibusförslagen, där vi har varit kritiska hela vägen. Vi anser att det här inte är regelförenkling utan avreglering på för oss gröna väldigt viktiga

områden. Det här gäller också havspakten, eftersom det är ett för vagt svar och en missad möjlighet att driva på detta. Vi har också FN:s havspakt. Vi menar att den snarast måste ratificeras från regeringens håll för att den ska komma till stånd.

Anf. 19 ORDFÖRANDEN:

Jag ser på Ilona Szatmári Waldaus kroppsspråk att hon hakar på omnibusdelen. Gäller det även havspakten? Ja, det gör det.

Anf. 20 MATILDA ERNKRANS (S):

Jag sitter och tänker. Jag tror att vi socialdemokrater har sagt: pausa associeringsavtalet. Men frysa och pausa är väl typ samma. Jag tror att S, V och MP har en gemensam avvikande ståndpunkt om Gaza och om att frysa/pausa associeringsavtalet.

Anf. 21 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Jag vill egentligen bara säga något för att det inte ska råda någon osäkerhet. När det gäller sådana existerande EU-relaterade stöd gör självklart vi i Sverige allt vi kan för att ha samma möjligheter att ha tillgång till dem som andra. Det gäller EIB-kopplade saker, till exempel. Jag ska för övrigt just i morgon åka till Luxemburg och träffa EIB-chefen och diskutera ett antal finansieringsfrågor.

Det jag vill säga är bara att vi inte avser att gå in med statligt ägande i just Northvolt. Detta är viktigt att påpeka eftersom det nu finns mycket större friheter för dem i Europa som i dag vill gå in med statsstöd direkt i olika företag. Det här kan man tycka olika om. Vår erfarenhet är inte att staten garanterar långsiktigt framgångsrika bolag, allra minst på teknikfronten, så vi tänker fortsätta att vara varsamma med svenska skattebetalares pengar där.

Anf. 22 ORDFÖRANDEN:

Då konstaterar vi att det – med en gemensam avvikande ståndpunkt från Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet och därutöver en gemensam avvikande ståndpunkt från Vänsterpartiet och Miljöpartiet – finns stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt.

Vi tackar så mycket för medverkan vid dagens EU-nämnds-sammanträde och önskar lycka till.

Behagar EU-nämndens ledamöter åtskiljas? Svaret är ja.

Innehållsförteckning

2024/25:27

18 mars

§ 1 Europeiska rådet.....	1
Anf. 1 ORDFÖRANDEN.....	1
Anf. 2 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	1
Anf. 3 ORDFÖRANDEN.....	7
Anf. 4 MATILDA ERNKRANS (S).....	7
Anf. 5 MARTIN KINNUNEN (SD).....	9
Anf. 6 ORDFÖRANDEN.....	10
Anf. 7 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V).....	11
Anf. 8 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	12
Anf. 9 ELISABETH THAND RINGQVIST (C).....	17
Anf. 10 MAGNUS BERNTSSON (KD).....	18
Anf. 11 REBECKA LE MOINE (MP).....	18
Anf. 12 ELIN NILSSON (L).....	20
Anf. 13 ORDFÖRANDEN.....	21
Anf. 14 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	21
Anf. 15 MATILDA ERNKRANS (S).....	24
Anf. 16 ORDFÖRANDEN.....	25
Anf. 17 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V).....	25
Anf. 18 REBECKA LE MOINE (MP).....	25
Anf. 19 ORDFÖRANDEN.....	26
Anf. 20 MATILDA ERNKRANS (S).....	26
Anf. 21 Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	26
Anf. 22 ORDFÖRANDEN.....	26